

Márffy Ödön (1878-1959)

Kertben, 1926

Olaj, vászon 46 x 62,5 cm
Jelezve jobbra lent: Márffy Ödön

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft

Kiállítva:

- 1926. évi Őszi kiállítás keretében a KUT kiállítása, 1926. november Műcsarnok katalógus 135.
- 1968. december BAV aukció
- 1978. december Tisztelet Márffy Ödönnek 1878-1959 Magyar Nemzeti Galéria

Reprodukálva:

- KUT I./5. 1926. nov. 15. 9.

Proveniencia:

- Deák Dénes, majd Várkonyi Zoltán gyűjteménye a jelenlegi tulajdonosig

Márffy Ödön: *Krumpliszedők*, 1926
Papír, litográfia (Magyar Nemzeti Galéria)

Fénykeresés és a modernizmus diadala

“Márffy Ödön művészi pályájának utolsó tíz esztendeje a közeledés a fényhez, a verekedés a fényvel, az eláradás a fényben” - festményünkre pontosan ráillenek a kritikus Komor András 1926-ban Márffy Ödön művészetéről írott sorai. Ez a művészi periódus a kereső, kísérletező Márffy állítja elénk, aki minden ekkor született képénél újabb és újabb kompozíciós megoldásokra jutott.

Márffy Ödön az egykori Nyolcak közül, az egyetlen volt, aki a Tanácsköztársaság bukása után az itthon maradást választotta. 1924-ben Vaszary Jánossal, Bornemisza Gézával és többekkel együtt megalakította a sikeres, hosszú életű Képzőművészek Új Társaságát, melynek 1927-től elnöke, egyben főművésze lett, ezzel jelentősen hozzájárult a modernizmus hazai konszolidációjához. Az évtized közepéig rövidéletű kisgalériákban szereplő progresszív mesterek, ezután többek között a KUT reprezentatív kiállításain a Nemzeti Szalonban és az Ernst múzeumban állíthattak ki, melyek az év legrangosabb művészeti seregszemléjét jelentették. Egyúttal 1926-ban Klébelsberg Kunó kultuszminiszter megszüntette a Képzőművészeti Társulat Műcsarnokra vonatkozó kizárólagos monopóliumát, ami által lehetővé tette a többi művészcsoporthoz, így a KUT szereplését is a falai között. Történelmi jelentősége festményünknek, hogy a kiegyezés eredményeként első alkalomból kerülhetett az egyébként konzervatív művészetet bemutató Műcsarnokba.

A húszas évek derekán

A húszas években készült művek egy csoportját alkotják az 1925-1926 körül készült fekvő formátumú többalakos, természetben játszódó napfényes képek. A festmények szereplőit a művész szokásos tevékenységükben - pl. mosás, krumplikapálás, állatok hajtása - ábrázolja. Képünk is ehhez a típushoz tartozik. Tartalmi vonatkozásaiban ugyanakkor másodlagos a kép témája, inkább csak ürügyként szolgál a festői problémák megoldására. “Sosem a tárgyat festi le, hanem az izgalmat festi meg, amit a látvány benne keltett.” (Komor) Kállai Ernő “expresszív impresszionizmus”-nak nevezi Márffy festőiségét. Ezt mutatja az alakok, a tárgyak elnagyoltsága, inkább csak egy-egy mozdulat vagy gesztus utal magára a cselekvésre. Absztrakt képet fest, anélkül, hogy a látványhoz való ragaszkodást feladná.

Színek tobzódása

Az 1920-1926 közötti időszak legfontosabb festői feladata, ahogyan képünk esetében is, az volt, hogy tiszta erőteljes színekkel - pl. kékekkel, violákkal, bíborokkal, sárgákkal, vörösekkel - illetve fehérrel fejezzen ki plasztikus formákat, tömegeket, térbeli viszonylatokat. Azontúl pedig a színek kavalkádja, (sokszor közvetlenül a tubusból, keveretlenül viszi rá a festéket a nyers vászonra) és a fények intenzív játéka által teremse meg a kép expresszív auráját. Emellett művészete nem nélkülözte a meghökkentő zsánerszerű elemeket sem, ilyen a képből kinéző kutya figurája (Márffy saját kutyája), vagy a háttérben egyre inkább távolodó alak, akinek szerepeltetése noha a kompozíció szempontjából jelentéktelen, mégis oda vonzza a tekintetet. A kutya, illetve a férfi sziluett (aki a festő maga) megjelenik az 1926-os *Festő és modell* (reprodukálva Pátzay 1926) című pasztellen, az egymás felé hajló alakok motívuma előfordul a *Krumpli kapálók* című 1926-ban készült litográfián. A *Kertben* így nemcsak festői megoldásában, de motívumkincsében is szorosan kapcsolódik az ugyanekkor készült képekhez.

A fény, mint legfőbb kompozicionális elem szerepeltetése a húszas évek közepén nem egyedüli Márffy művészetében. Vele párhuzamosan Egry József, Aba-Novák Vilmos, Szőnyi István festészetében is jelen van. A párizsi iskola mestereihez közelálló Márffynál a “színvirágzás” (Kállai), a mindent feloldó fényözön végsőkig feszíti a látványt felhasználó képiség határait, így festményünknek is ez az érzelmi, extatikus felfokozottság jelenti legfőbb értékét.

K.A.

